

Barne-, likestillings- og
inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Dato: 17.01.2013
Vår ref.: 130008
Deres ref.: 12/6969

Høring NOU 2012: 15 Politikk for likestilling

Det vises til departementets høringsbrev av 12.10.2012 vedrørende NOU 2012: 15 *Politikk for likestilling*. Vår høringsuttalelse til første del av likestillingsutredningen, NOU 2011: 18 *Struktur for likestilling*, er vedlagt. Nevnte høringsuttalelse ble avgitt av Finansnæringens Arbeidsgiverforening (FA), som ble slått sammen med Finansnæringens Fellesorganisasjon (FNO) fra 1.1.2013. Organisasjonen endret samtidig navn til Finans Norge, og er nå en hovedorganisasjon som både ivaretar det næringspolitiske og arbeidsgivermessige samarbeidet i finansnæringen.

Finans Norge vil berømme utvalget for en svært gjennomarbeidet utredning, med en grundig gjennomgang av likestillingsstatusen i Norge på ulike områder. Våre merknader knytter seg til forslagene om trepartsavtale for likestilling i arbeidslivet, selvstendig opptjeningsrett for fedre til foreldrepenge og tredeling av foreldrepengeperioden, omsorgspenger i 10 dager ved omsorg for nære pårørende og programsatsning for frie utdanningsvalg.

Trepartsavtale om likestilling i arbeidslivet (utredningens pkt. 16.3.3)

I NOU 2011: 18 *Struktur for likestilling*, pekte utvalget på at Norge mangler en gjennomføringsstruktur for myndighetenes likestillingspolitikk, og foreslo at det opprettes et *forum for likestilling i arbeidslivet* mellom likestillingsministeren og partene i arbeidslivet, noe Finansnæringens Arbeidsgiverforening støttet. Et slikt forum vil kunne bidra til å styrke samspillet mellom myndighetene og arbeidslivets parter på likestillingsområdet.

I NOU 2012: 15 *Politikk for likestilling* uttaler utvalget at samarbeidet mellom myndighetene og arbeidslivets parter når det gjelder viktige likestillingsspørsmål i dag er svært begrenset, og foreslår at det etableres en *trepartsavtale for likestilling i arbeidslivet*, etter mønster av IA-avtalen. Avtalen bør ifølge utvalget bygges opp rundt aktivitetspliktene i likestillings- og diskrimineringslovgivningen, og bidra til å konkretisere og gjennomføre disse på

virksomhetsnivå. Utvalget anbefaler videre at arbeidsgiver får en plikt til å drøfte oppfølging av aktivitetsplikten med ansattes representanter, og at redegjørelsesplikten bortfaller for virksomheter som inngår en likestillingsavtale. Trepartsavtalen bør ifølge utvalget inneholde nasjonale mål for likestilling og mål på virksomhetsnivå.

Likestilling er et viktig arbeidsområde for Finans Norge, og vi er tilhengere av at arbeidsgivere skal ha klare forpliktelser på likestillingsområdet. Vi er imidlertid usikre på om en ny trepartsavtale er veien å gå for å styrke samarbeidet mellom myndighetene og arbeidslivets parter på likestillingsområdet og likestillingsarbeidet i bedriftene. Arbeidsgiver har allerede omfattende plikter på likestillingsområdet gjennom blant annet aktivitets- og redegjørelsesplikten. I mange tariffområder, herunder finans, har partene også etablert tariffbestemmelser som stiller krav til bedriftenes likestillingsarbeid. I finans er det i tillegg opprettet et eget talentutviklingsprogram for kvinner (Futura), for å øke andelen kvinnelige ledere i næringen.

Det er viktig at de lov- og avtalebaserte forpliktelsene på likestillingsområdet ikke blir så omfattende at det går på bekostning av det praktiske likestillingsarbeidet i bedriftene, og at vi har reguleringer som gjør det mulig for bedriftene å velge mål og tiltak på ut fra egne behov og utfordringer. Finans Norge er skeptiske til en trepartsavtale om likestilling dersom dette vil innebære ytterligere forpliktelser og mindre fleksibilitet for bedriftene, og mener at behovet for en slik avtale bør utredes nærmere.

Selvstendig opptjeningsrett til foreldrepenger for fedre og tredeling av foreldrepengeperioden (utredningens punkt 16.4.2.1 og 16.4.2.2)

Finans Norge støtter forslaget fra utvalgets flertall om å innføre en selvstendig opptjeningsrett for fedre til uttak av foreldrepenger. I dag er fars rett til fedrekvote avhengig av at både mor og far har opptjent rettigheter til foreldrepenger. Dersom mor ikke har opptjent rett, vil fars faktiske muligheter for å ta ut foreldrepermisjon være sterkt begrenset. Selvstendig opptjeningsrett for far til foreldrepenger vil gjøre det mulig for disse fedrene å delta i omsorgen for sine barn det første leveåret. Dette vil styrke fedres omsorgsdeltakelse og kvinners muligheter for å delta i yrkeslivet.

Finans Norge er også positive til forslaget om tredeling av foreldrepengeperioden, dvs. at foreldrepengeperioden etter fødsel deles i tre like store deler: en mødrekvote, en fedrekvote og en fellesdel som foreldrene fritt kan dele mellom seg. En tredeling vil gi en mer lik fordeling av permisjonsuttaket mellom foreldrene, noe som kan bidra til å styrke fedres omsorgsdeltakelse og kvinners yrkesdeltakelse.

Omsorgspenger i 10 dager ved omsorg for nære pårørende (utredningens punkt 16.4.4)

Finans Norge har ingen prinsipielle innvendinger mot forslaget om å innføre omsorgspenger fra trygden i 10 dager ved omsorg for nære pårørende (voksne familiemedlemmer), da retten til permisjon ved slik omsorg allerede følger av arbeidsmiljøloven § 12-10.

Programsatsing for frie utdanningsvalg (utredningens punkt 16.3.2)

Finans Norge er positive til forslaget om pedagogiske tiltak som kan bidra til at ungdom velger utdanning og yrke uavhengig av kjønn. Gjennom informasjonstiltak om ulike utdanninger og yrkesmuligheter vil ungdom kunne foreta mer kvalifiserte og gjennomtenkte utdanningsvalg, uavhengig av om utdanningen eller yrket er dominert av den ene kjønn. Det er imidlertid viktig at det også legges til rette for et tett samarbeid mellom skoler/utdanningsinstitusjoner og arbeidslivet, slik at ungdom får praktisk innsikt i hvilke yrkesmuligheter de ulike utdanningene gir. Finans Norge har en egen skolesatsing i samarbeid med blant andre Ungt Entreprenørskap, som bl.a. har til formål å gi ungdom informasjon om personlig økonomi og karrieremuligheter.

Med vennlig hilsen

Finans Norge arbeidsgiveravdelingen

Anja M. Brodschöll
advokat

Vedlegg: FAs høringsuttalelse til NOU 2011: 18 Struktur for likestilling

Utg.jnr. 120031
8. mars 2012

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

Deres ref: 201104529

HØRING NOU 2011: 18 STRUKTUR FOR LIKESTILLING

Vi viser til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets høringsbrev av 9. desember 2011 vedrørende NOU 2011:18 Struktur for likestilling.

Finansnæringens Arbeidsgiverforening (FA) er en arbeidsgiverforening for banker, forsikringsselskaper og enkelte andre finansbedrifter. Næringspolitiske spørsmål for bransjen ivaretas av bransjeorganisasjonen Finansnæringens Fellesorganisasjon (FNO). FA står ikke på høringslisten. Vi avgir allikevel høringsuttalelse, da en rekke av forslagene omhandler sentrale arbeidslivsspørsmål. Vi ber samtidig om at FA blir ført opp på departementets høringsliste ved fremtidige forslag på arbeidslivsområdet.

1. Generelle kommentarer

Likestilling er et viktig arbeidsområde for FA. Vår tariffavtale inneholder en rekke bestemmelser for å fremme likestilling mellom kjønnene, og svært mange medlemsbedrifter arbeider målrettet og systematisk med dette. FA er tilhenger av at arbeidsgivere skal ha klare forpliktelser på likestillingsområdet. Samtidig er vi opptatt av at regelverket er innrettet på en slik måte at det er mulig med individuelt tilpassede løsninger, og at rapportering og dokumentasjon ikke blir så omfattende at det går på bekostning av det praktiske likestillingsarbeidet i bedriftene.

FA var i utgangspunktet positiv til å samle diskrimineringsregelverket i en felles diskrimineringslov, slik det ble foreslått i "NOU: 2009:14 Et helhetlig diskriminingsvern". Vi registrerer at departementer ikke går videre med dette forslaget, men heller går inn for å gjøre endringer i likestillingsloven og de øvrige lovene på diskrimineringsområdet. Enkelte av forslagene i NOU: 2009:14 er imidlertid videreført i denne høringen, blant annet forslaget om konkretisering av arbeidsgivers aktivitetsplikt. FAs høringsuttalelse til NOU: 2009:14 er vedlagt.

FAs kommentarer knytter seg til i hovedsak til forslaget om forbud mot sammensatt diskriminering, endringer i regelverket om arbeidsgivers aktivitetsplikt og forslaget om å gi Likestillings- og diskrimineringsnemnda myndighet til å tilkjenne oppreisning.

2. Forbud mot sammensatt diskriminering

FA går imot forslaget om å innføre en egen bestemmelse i likestillingsloven om forbud diskriminering på flere grunnlag, såkalt "sammensatt diskriminering".

Det må være tilstrekkelig at de ulike diskrimineringsgrunnlagene er regulert gjennom separate forbud i de aktuelle lovene. Det fremgår også av utredningen at både domstolene og nemnda allerede i dag vektlegger diskriminering på flere grunnlag i sin praksis. Dette tilsier at det ikke er behov for en egen bestemmelse om sammensatt diskriminering.

Vi mener også at innføring av et eget forbud mot sammensatt diskriminering reiser vanskelige bevismessige og rettsikkerhetsmessige spørsmål. I utredningen på side 45 fremholder utvalget at en slik flerdimensjonal tilnærming vil "... bidra til et mer effektivt diskrimineringsvern, fordi tilnærmingen fanger opp og synliggjør diskriminering som ikke lar seg tilbakeføre til et enkelt diskrimineringsgrunnlag, eller lar seg påvise" (vår understrekning). I tilfeller der man ikke kan påvise diskriminering basert på et separat diskrimineringsgrunnlag, vil det med en så uklar bestemmelse være enkelt å falle ned på at det allikevel foreligger sammensatt diskriminering. Det er en fare for at bevisterskelen blir for lav. I diskriminerings saker gjelder dessuten prinsippet om delt bevisbyrde, og arbeidsgivere har et objektivt erstatningsansvar ved forskjellsbehandling på grunn av kjønn. Et forbud mot sammensatt diskriminering i kombinasjon med delt bevisbyrde og objektivt erstatningsansvar, er rettssikkerhetsmessig problematisk. Med en så uklar og lite forutsigbar bestemmelse blir det også vanskelig for bedriftene å arbeide systematisk og målrettet med likestilling.

Med samme begrunnelse går vi også imot å innføre et forbud mot sammensatt diskriminering i de øvrige lovene på diskrimineringsområdet (arbeidsmiljøloven, diskrimineringsloven, diskriminerings- og tilgjengelighetsloven og ny lov om vern mot diskriminering på grunn av seksuell orientering og kjønnsidentitet). Vi forutsetter at eventuelle forslag til endringer i disse lovene sendes på høring på vanlig måte, da det ikke er fremmet konkrete forslag i denne høringen.

3. Konkretisering av arbeidsgivers aktivitetsplikt

FA går imot den foreslåtte konkretiseringen av aktivitetsplikten på likestillingsområdet for bedrifter med over 50 ansatte.

Bedriftene har allerede i dag en omfattende aktivitetsplikt, og bedriftene nedlegger betydelige ressurser i å oppfylle og dokumentere denne plikten. Dagens aktivitetsplikt er generelt utformet, og gir rom for individuelt tilpasset likestillingsarbeid i den enkelte bedrift. Også utvalget trekker frem behovet for fleksibilitet på side 49 i utredningen: "... reglene må utformes slik at de ivaretar hensynet til fleksibilitet i virksomhetene, og dermed ikke stenger for gode løsninger som virksomhetene selv utvikler." FA er som nevnt tilhenger av at arbeidsgiver skal ha klare forpliktelser på likestillingsområdet. Med den foreslåtte konkretiseringen legges det imidlertid opp til et rigid og byråkratisk system, som gir lite rom

for individuelle løsninger tilpasset den enkelte bedrift. Vi reagerer særlig på at alle bedrifter skal "kartlegge bruk av ufrivillig deltid", da dette er et problem som bare gjelder enkelte bransjer. Det er også uklart hvordan arbeidsgivere i praksis skal drive systematisk arbeid med og "ha oppmerksomhet på kjønnsdiskriminering i sammenheng med de andre diskrimineringsgrunnlagene" og "identifisere barrierer for kjønnslikestilling". Når det samtidig foreslås å presisere at aktivitetsplikten for alle arbeidsgivere skal omfatte både rekruttering, lønns- og arbeidsvilkår, arbeidstid/ufrivillig deltid, individuell tilrettelegging, utviklingsmuligheter og beskyttelse mot seksuell trakassering, blir dette så omfattende at aktivitetsplikten står i fare for å bli en papirbestemmelse uten praktisk betydning. Innføringen av et slikt rigid system kan også gå på bekostning av det praktiske likestillingsarbeidet i bedriftene.

Med samme begrunnelse går FA også imot en tilsvarende konkretisering når det gjelder de øvrige diskrimineringsgrunnlagene som det er knyttet en aktivitetsplikt til (etnisitet, religion og nedsatt funksjonsevne). Vi forutsetter at eventuelle forslag til endringer i aktivitetsplikten for de øvrige grunnlagene sendes på alminnelig høring.

FA er for øvrig tilfreds med at utvalget ikke går videre med forslaget i NOU: 2009:14 om at aktivitetsplikten skal innarbeides i bedriftenes HMS-system. I vår høringsuttalelse til sistnevnte utredning var vi skeptiske til dette, fordi diskriminerings- og likestillings spørsmål ikke har en naturlig forankring i HMS-systemet.

4. Myndighet for Likestillings- og diskrimineringsnemnda til å tilkjenne oppreisning

Utvalget foreslår å gi Likestillings- og diskrimineringsnemnda myndighet til å tilkjenne oppreisning ved kjønnsdiskriminering, og at skyldkravet i saker der nemnda tilkjenner oppreisning skal være subjektivt (i stedet for objektivt). I dag kan slik oppreisning bare tilkjennes av de alminnelige domstoler, og da gjelder det et objektivt skyldkrav. Dessuten gjelder prinsippet om delt bevisbyrde.

Finansnæringens Arbeidsgiverforening går imot forslaget om å gi Likestillings- og diskrimineringsnemnda myndighet til å tilkjenne oppreisning ved kjønnsdiskriminering. Tvistelovgivningens krav til prosess, ankemuligheter mv. i saker for domstolene gir viktige rettssikkerhetsgarantier for arbeidsgivere som innklages for brudd på likestillingsloven med påstand om oppreisning. Rettsikkerhetsmessig er det derfor vært problematisk å gi nemnda myndighet til å tilkjenne oppreisning. De rettsikkerhetsmessige problemene ved dette vil ikke bli oppveid gjennom et subjektivt skyldkrav. Hvis nemnda får myndighet til å tilkjenne oppreisning, kan det også føre til at enkelte arbeidstakere fremmer krav kun for å oppnå økonomisk gevinst. Dette kan undergrave likestillingslovens formål, som er å fremme likestilling mellom kjønnene.

5. Etablering av nytt likestillingsdirektorat. Etablering av kontaktutvalg for likestilling

FA har ingen innvendinger mot at det opprettes et nytt likestillingsdirektorat.

Vi er svært positive til forslaget om å etablere et fast kontaktutvalg for likestilling mellom Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet og partene i arbeidslivet. Et slikt forum vil

kunne bidra til et godt samspill mellom myndighetene og arbeidslivets parter på likestillingsområdet. FA deltar i dag på "Møteplass for likestilling i arbeidslivet", der embetsverket og partene i arbeidslivet drøfter praktiske tiltak i handlingsplanen "Likestilling 2014". Et permanent kontaktutvalg vil sikre at myndighetene og arbeidslivets parter jevnlig drøfter likestillings spørsmål.

Med hilsen

FINANSNÆRINGENS ARBEIDSGIVERFORENING

Anja M. Brodschöll

Anja M. Brodschöll

advokat

Vedlegg: FAs høringsuttalelse til NOU: 2009:14 Et helhetlig diskrimineringsvern